

Handläggare
Peter Mellin
Telefon: 08-50815088

Till
Skarpnåcks stadsdelsnämnd
2026-08-27

Program för stadsnära odling.

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2026/354

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnåcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat ut ett Program för stadsnära odling (KS 2026/354) på remiss. Programmet ska stärka Stockholm stads arbete med stadsnära odling och innehåller sex planeringsinriktningar: mer odling på rätt plats, ökad kunskap, tillgänglighet för alla, klimat- och miljösmart odling, god förvaltning samt utveckling utifrån nya förutsättningar. Arbetet kräver bred samverkan mellan stadens nämnder, bolag och civilsamhället, och trafiknämnden får en samordnande roll.

Programmet lyfter fram framtida behov av finansiering, tydligare ansvarsfördelning och en ny process för att inrätta odlingsområden. Småskalig kommersiell odling behöver utredas vidare, liksom ansvar för drift och investeringar. Programmet betonar också att odlingsmark ska ses som en långsiktig resurs och att tillgängligheten i befintliga odlingsområden behöver förbättras.

Förvaltningen är positiv till programmet, men framhåller att flera förslag kräver finansiering och att stadsdelsnämnderna saknar resurser för samordning och uppföljning utifrån förtydligad ambitionsnivå. Koloniområden har redan styrande dokument, men genom en ökad uppföljning skulle fler lotter kunna frigöras.

Gemensamhetsodlingar behöver hanteras likvärdigt över staden, vilket påverkar stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen anser att småskalig kommersiell odling bör hanteras centralt, inte av stadsdelsnämnderna. En ny inrättandeprocess för odlingsområden är positiv och bör tydliggöra ansvar för finansiering och förvaltning. Nya koloniområden och stadsnära odlingar bör i första hand skapas i stadsdelar som idag har få sådana.

Förvaltningen ser behov av ytterligare samordning och eventuella delar med central hantering för att staden ska kunna ta sig an frågorna professionellt, likartat och kostnadseffektivt över hela staden.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har ombetts yttra sig över en remiss från kommunstyrelsen Stockholms stad (KS 2026/354). Ärendet som remitterats gäller Program för stadsnära odling, svar på uppdrag från kommunfullmäktige. Remissinstanser är stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, förskolenämnden, Stockholms Stadshus AB samt Bromma, Järva och Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Även ett antal föreningar är remissinstanser, bland annat Stockholms koloniträdgårdar, Boodla och Naturskyddsföreningen Stockholms län.

Ärendet

I kommunfullmäktiges budget 2023 fick trafiknämnden i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och AB Svenska Bostäder ta fram ett program för främjande av stadsnära odling. 2024 breddades uppdraget till trafiknämnden till att omfatta samarbete även med fastighetsnämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Business Region AB, SISAB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB samt odlingsföreningar m.fl.

Program för stadsnära odling ska stärka Stockholm som odlingsstad genom att ta ett samlat grepp om stadens arbete med stadsnära odling. Den övergripande målsättningen är att den stadsnära odlingen ska bidra till Stockholms attraktivitet och långsiktiga hållbarhet.

Programmet anger sex planeringsinriktningar:

- Mer odling och på rätt plats
- Ökad kunskap om odling
- Välkomnande och till för alla
- Klimat- och miljösmarta
- Velförvaldade
- Utvecklas efter nya förutsättningar

Programmet vänder sig till samtliga nämnder och bolag och ska användas vid planering och förvaltning av stadsnära odling.

Programmet ska fungera som ett stöd för stadens interna arbete och visa medborgare och intressenter stadens intentioner för hur stadsnära odling ska utvecklas och förvaltas långsiktigt. Det gemensamma målstyrda och långsiktiga arbetet bedöms ge odlare, intressenter och de som arbetar med stadsnära odling inom staden en större gemenskap kring odlingsfrågor, fler möjliga synergieffekter samt effektivare insatser för att utveckla och förvalta stadsnära odling.

Det kommer att krävas ett tvärsektoriellt arbete för att implementera planeringsinriktningarna. Programmet spänner över flera sektorer och varje nämnd och bolag kommer att behöva arbeta med frågan utifrån respektive ansvarsområde. Samverkan, såväl internt mellan stadens nämnder och bolag som externt mellan staden och civilsamhället är avgörande för att nå resultat. Trafiknämnden kommer att samordna arbetet genom en nyinrättad tjänst med samordnare för stadsnära odling.

Delar av programmet kommer att behöva finansiering i framtida beslut om budget och separat organisation för att kunna genomföras. Vissa av de aktiviteter som krävs kommer att innebära en översyn av reglementen och ansvarsområden. Framförallt stadsdelsnämnderna kommer att påverkas ekonomiskt av en höjd ambitionsnivå för odling.

En ny inrättandeprocess för att anlägga nya odlingsområden behövs för att klargöra vilken nämnd som ska ha det ekonomiska ansvaret för planläggning, anläggning och förvaltning. Den nya föreslagna formen av odling; småskalig kommersiell odling behöver utredas vidare. Även här ingår att klargöra ansvar för både drift och eventuella ekonomiska investeringar. Anläggning av nya odlingsområden saknar idag finansiering.

Historiskt sett har flera kommersiella stadsnära odlingar kontaminerats genom till exempel gödselmedel, vilket innebär att det idag finns föroreningar kvar i marken på flera platser. Idag är kontrollen av vad odlare använder inom stadens odlingsområden fortsatt begränsad. Frilandsodling (istället för pallkragar) på parkmark utan att tillföra jord är bara genomförbara om befintlig jordmån är lämplig, men de utsätts även för högre risk för skadegörelse. Det är mycket kostsamt att byta ut mark. Programmet tydliggör att stadens odlingsmark ska ses som en långsiktig resurs med målsättningen att nå levande och friska jordar.

Planeringsinriktningen *Välkomnade och till för alla* poängterar vikten av att odling ska vara tillgänglig för alla. Stadens bredd av olika former av odling gör att fler ska kunna ha tillgång till odling i

olika skeden och förutsättningar i livet, vilket ökar tillgängligheten. Här ingår också att på sikt öka tillgängligheten i befintliga odlingsområden, så att fler kan ta del av områdena även om de inte själva har tillgång till en egen lott. Idag är många odlingsområden inte tillgängliga eftersom de ligger i kuperad terräng och vissa har gångvägar igenväxta av gräs. Åtgärder för att höja tillgängligheten inom befintliga områden kommer att behöva genomföras under lång tid av ekonomiska skäl och utifrån principer som fungerar i befintliga miljöer.

Det är viktigt att poängtera att Stockholm inom stadens gränser inte kan tillgodose sin egen matförsörjning från stadens stadsnära odlingar. Det bör inte heller vara en målsättning eftersom Sverige bedöms kunna försörja sin befolkning med egen jordbruksmark i händelse av kris. Det finns dock sårbarheter inom jordbrukssystemet i händelse av kris såsom till exempel brist på nationellt framställt drivmedel och tillgång till gödsel. Stadsnära odling kan delvis utgöra ett bidrag till en ökad beredskap på flera sätt och i programmet berörs beredskapsfrågan genom flera planeringsinriktningar. Att ambitionsnivån höjs för stadsnära odling generellt och att staden börjar arbeta aktivt med frågorna utgör grunden i detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom enheten för stadsmiljö och stadsutveckling. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 20 augusti 2026.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen är positivt inställd till att ett program för stadsnära odling tas fram då det idag varierar hur gemensamhetsodlingarna och koloniträdgårdarna hanteras praktiskt och finansiellt över staden.

Flera av förslagen som berör förvaltningen behöver finansiering och påverkas ekonomiskt av en höjd ambitionsnivå för stadsnära odling och ökade förväntningar från allmänhet. Tanken med flera olika typer av odlingsmöjligheter är i praktiken god, men riskerar att bli förvirrande för invånare och tjänstemän.

Det finns risk för rådighetsfrågor eller frågor som ”faller mellan stolarna” vid intresse från allmänheten i att få stöd att starta upp stadsodlingar eller stadsträdgårdar på platser som berör flera av stadens förvaltningar. Det finns i dagsläget inte tillräckliga resurser hos stadsdelsnämnderna att samordna frågan utifrån förtydliga ambitionsnivå.

För koloniområden finns aktuella avtal, uppdaterade ordningsföreskrifter och övriga styrande dokument. Staden ska kontinuerligt följa upp att föreningarna följer villkoren i avtalen. En ökad uppföljning bedöms öka odlingen i staden när lotter som inte brukas lättare kan roteras och får nya odlare.

Gemensamhetsodlingarna ska hanteras på ett likartat sätt över hela staden vilket är positivt, men påverkar i hög grad stadsdelsförvaltningarna som saknar resurser för kontinuerlig uppföljning.

Småskalig kommersiell odling bör hanteras centralt och inte av respektive stadsdelsnämnd då detta inte är kostnadseffektivt.

Förvaltningen ser positivt på att en inrättandeprocess ska tas fram för nya stadsnära odlingar som kräver planläggning samt investerings- och driftmedel, så som till exempel koloniområden. Inrättandeprocessen behöver tydliggöra ansvariga nämnder avseende finansiering av planläggning, anläggning och förvaltning. Utifrån en rättvis och inkluderande omställning anser förvaltningen att det i första hand ska skapas nya koloniområden och stadsnära odlingar i de delar av staden som idag inte har så många.

Förvaltningen ser behov av ytterligare samordning och eventuella delar med central hantering för att staden ska kunna ta sig an frågorna professionellt, likartat och kostnadseffektivt över hela staden.

Jonas Lauri
Stadsdelsdirektör

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Elisabet Tullgren

Avdelningschef

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Bilaga - Program för stadsnära odling
2. Följebrev Program för stadsnära odling. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige, KS 2026/354
3. Tjänsteutlåtande - Program för stadsnära odling. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige
4. Komplettering Program för stadsnära odling. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige, KS 2026/354

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jonas Lauri, Stadsdelsdirektör	2026-07-31
Elisabet Tullgren, Avdelningschef	2026-07-31